Verslag TC Smart & Sustainable Solutions – WG Circulair bouwen

Vergadering 4

07/02/2023 – Bouwunie, Vilvoorde

Aanwezig :

Emma Lien Bertels, Joeri Beneens, Martin Berwart, Jonathan Boulvain, Charlotte Cambier, Maxime Chevalier, Maximilien Croufer, Joost Declercq, Isabelle De Bruyne, Almut Fuhr, Mira Hoevenaeghel, Robin Loiseau, Marie-Madeleine Mennens, Jona Michiels, Veerle Van Impe, Martha Vandermaesen, Michel Villani, *leden*

Florence Poncelet, Aline Vergauwen, Jeroen Vrijders, *Buildwise*

Agenda:

- **10.00u** Verwelkoming en terugblik
- **10.05u** WTCB is nu Buildwise
- **10.15u** Stand van zaken projecten
    - NL: Proeftuin Circulair Bouwen, Circular Built, Living Labs
    - FR: FCRBE, $(CD)^2$, DDC
- **10.45u** Uitwisseling praktijkervaring & doorvertaling richting adoptie
    - Bouwunie
    - CFE - ZIN
- **11.40u** Voorstel vaste rubriek: kennis delen en samen opbouwen + rol als innovatiecentrum
- **12.10u** Varia
- **12.20u** Lunch

Bijlage:

- Gebruikte presentatie -> zie teams-kanaal

Verwelkoming, terugblik & Buildwise

- Na een verkennend jaar, werken we dit jaar concreet aan resultaten
- Het werkplan zoals goedgekeurd bevindt zich hier
- Buildwise bereidt de visie uit, en zet nog actiever in op innovatie. Buildwise wil ook een verbindend centrum zijn: de ruimtes in het nieuwe hoofdkantoor kunnen ook door derden worden gebruikt.

Stand van zaken projecten en link met werkplan

- Verschillende projecten zijn lopende, aflopend of opstartend bij Buildwise, en dragen bij aan de doelstellingen van de WG.
- FCRBE
    - De gidsen om een hergebruik-inventaris op te maken zijn nu ook beschikbaar in het Nederlands en het Frans – LINK
    - We focussen momenteel op praktijkgidsen, gericht op specifieke aannemersberoepen, in samenwerking met Embuild.
        - Gezocht: aannemers met praktijkervaring die willen getuigen over een case -> contacteer Florence fp@buildwise.be
        - Geplande events:
            - Workshops :
                - 14/03/23 : Call for tenders and collaboration
                - 18/04/23 : Technical specifications and responsability
            - Opleiding :
                - 27/03/23 pm : NL
                - 04/04/23 pm : FR
- Digital Deconstruction
    - We bekijken in welke mate digitale tools en informatie het urban mining proces kunnen verbeteren.
    - In 2023 zullen we een Innovation paper, en een slotevent in België organiseren. Indien er leden interessante input/ervaringen/case study's/demo's hebben, mogen die zich melden bij Jeroen jvr@buildwise.be
- $(CD)^2$ - Circulation des Déchets de Construction & Démolition
    - Doel is het recycleren van specifieke kleinere afvalstromen uit bouw en sloop te optimaliseren, door een koppeling te maken tussen de werf-aanpak, de logistiek nadien en de finale verwerker.
    - We pakken dit aan via pilootwerven. Geïnteresseerde aannemers (of anderen) kunnen zich melden bij Jeroen of Adélie jvr@buildwise.be / acap@buildwise.be
- Proeftuin Circulair Bouwen
    - 2e deelopdracht rond veranderingsgericht bouwen is afgerond.
    - Verschillende soorten deliverables
        - Antwoorden op praktische noden en knelpunten
            - Juridische vragen openbare aanbestedingen
            - Draaiboek business modellen en samenwerken
            - Beleidsmatrix circulair bouwen
            - Praktijkgids circulair bouwen -> hoe kan je innovatie met vertrouwen toepassen ?
        - Systemische blik -> systeemknelpunten
        - Aanbevelingen : uit praktijk en voor beleid
            - op 3 niveaus: praktisch / ecosysteem / Attitude
            - Link met Werkagenda circulair bouwen & beleidsprogramma OVAM
    - Beschikbaar op: https://bouwen.vlaanderen-circulair.be/nl/onze-aanpak/proeftuin
    - Buildwise heeft ook een aanzet gegeven voor 5 praktijkfiches. Dit is een eerste aanzet naar meer bouwberoep-specifieke informatie vanuit Buildwise, waar verder op gewerkt kan worden.
    - Slotevent vindt plaats op 18 april te Buildwise Zaventem; Communicatie en uitnodiging volgen nog.
- Content hub 'circulair' op www.buildwise.be

    - = thema-website met kennisbank, waarop alle resultaten van projecten van Buildwise in connectie met circulaire economie (gidsen, tools, databanken, …) zullen worden samengebracht.
        - Daarop gaan we onze gidsen, tools, databanken, … zetten
        - Daarna verder uitsplitsen naar beroepen
- CBCI – specifiek resultaat: www.circularbuilt.be
    - Laat toe om ambities op vlak van circulariteit in bouwprojecten te definiëren keuzes maken en deze op te volgen tijdens project
        - Visualisatie in dashboard
        - Het is géén score of meetsysteem – het is een manier om je ambities te kwantificeren en deze nadien te bewaken
    - De structuur, thema's en checklist zijn gelinkt met de huidige versie van GRO
        - Te bekijken hoe update gebeurt wanneer GRO wordt geupdatet.
    - Naast een tool is er ook een website met véél uitleg en link naar andere documenten, instrumenten, gidsen, …
    - Dit kan een goede basis zijn voor opleidingen.
    - Toekomst:
        - **Extra voorbeelden toevoegen?**
        - Verdere ontwikkelingen:
            - Onderscheid in fasen
            - 'ik finaliseer mijn project' -> voor aanbestedingen
            - Printpagina – PDF
        - Leren uit ingevulde data
        - Verder doorontwikkeling naar 'aannemersgerichte info' door Buildwise
        - Vertaling in het Frans is lopende.
- Living Labs Circulaire economie
    - Deze ruime projecten die systeemverandering beogen, zijn in opstart.
    - Buildwise is actief betrokken bij 5 projecten. Leden die interesse hebben, kunnen deze projecten van dichtbij opvolgen.
        - Circulaire Sloopteams
        - Digital4CircularConstruction
        - Circulair Beton
        - BRUG
        - Van aarde naar waarde

Vragen en discussie:

- Aandachtspunt is dat al deze projecten, ontwikkelingen, … binnen en buiten Buildwise uiteindelijk leiden tot eenvormigheid, synergie, logica, … in plaats van allen naast elkaar te bestaan.

Activiteiten Bouwunie op vlak van circulaire economie

- Zie presentatie Veerle Van Impe
- Alle info over Project Actie Bouwbedrijven Circulair: www.bouwunie.be/ABC
- Het online leerplatform: https://www.bouwunie.be/nl/news/leerplatform-circulaire-aannemer (te gebruiken door iedereen)

Voorstelling ZIN in Noord – CFE/Van Laere

- Sterke focus bij CFE/Van Laere op reductie CO2-uitstoot.
- Belangrijkste componenten: staal en beton
- WTC-torens: 'bijna nieuwbouw'. Vlaamse overheid als belangrijke huurder heeft eisen/criteria opgelegd voor circulariteit: ruimte, functionaliteit en materialen
- Verschil tussen theorie en praktijk.
- C2C als leidraad -> uitwerken van in-house databank met materialen
    - Gekoppeld aan BIM-model
    - Belangrijke info en tool voor de toekomst
    - Certificatie niet evident in het begin: markt moest zich hierop organiseren en oriënteren.
- Bepaalde circulaire oplossingen (zoals modulaire binnenwanden) zijn voor de aannemer ook voordeliger.
- Circulair beton: belang van certificatie (BENOR) en beperkingen/leidraad haalbaarheid die dat met zich meebrengt.
    - Hopelijk wordt dit traject verder gezet

- Vragen
    - Hoe makkelijk vind je C2C-producten?
        - Voor bepaalde productgroepen (bv. tapijten) makkelijk, voor andere (bv. beton en deuren) veel moeilijker
        - Bepaalde elementen zijn niet C2C -> elektronica etc.
    - Specificiteit uitvoering 'circulair'
        - Vooral voor beton aandachtspunt: identificatie zones waar recyclingbeton kon toegepast worden
        - Vele producten zijn identiek of gelijkaardig qua plaatsing (met/zonder C2C label)

Voorstel – standaard-opbouw en rubrieken WG-vergadering

- Buildwise overweegt om bv. 'nieuwe producten en diensten' en 'lopende initiatieven (beleid, normalisatie, …)' standaard op de agenda van de vergadering te zetten
- Reacties:
    - Opletten met overkill en veel parallelle initiatieven rond websites, platformen, …
    - Focussen op specialisatie: aannemer en technische (gevalideerde) informatie
    - Het thema is nog te veel in beweging om al 'vaststaande info' te kunnen communiceren (bv. een TV)
    - Eerder richten op 'het proces, de stappen, de rol, …' die je als aannemer in circulaire projecten zet of kunt zetten
        - Dit kan worden gekoppeld aan de manier van vraagstelling door de opdrachtgever
    - Sowieso is véél meer vraagstimulatie nodig – hoe kan Buildwise daar een rol in spelen?
    - Filteren van info kan een relevante rol voor Buildwise zijn. Overzicht houden van info kan eventueel via een MIRO-bord
    - Onderscheid korte en lange termijn: KT: voorbeelden, goeie oplossingen, … LT: gewoontes, silo's doorbreken, business model aanpassen
    - Quid link met BA4SC?

    - Hoe los je de vaststelling op dat ‘het in de praktijk ondanks goeie bedoelingen aan de start allemaal mis gaat’?
    - Opletten dat we niet te snel tevreden zijn (bv. aluminium is circulair want bevat recycled content)

Varia en rondvraag

- Geplande events
- Geplande artikels
- Indien u extra leden (aannemers) kent voor deze werkgroep, suggereer ze gerust
- Volgende meeting: 25/05, wellicht te Buildwise Zaventem

- Info van de leden
    - GRO-opleiding: https://www.gro-tool.be/opleidingen/
    - Pixii-studiedag rond sufficiency : https://pixii.be/agenda/sufficiency-nieuwe-comfortcriteria-voor-gebouwen
    - Isabelle De Bruyne is verkozen tot Sustainability professional of the year – Proficiat!